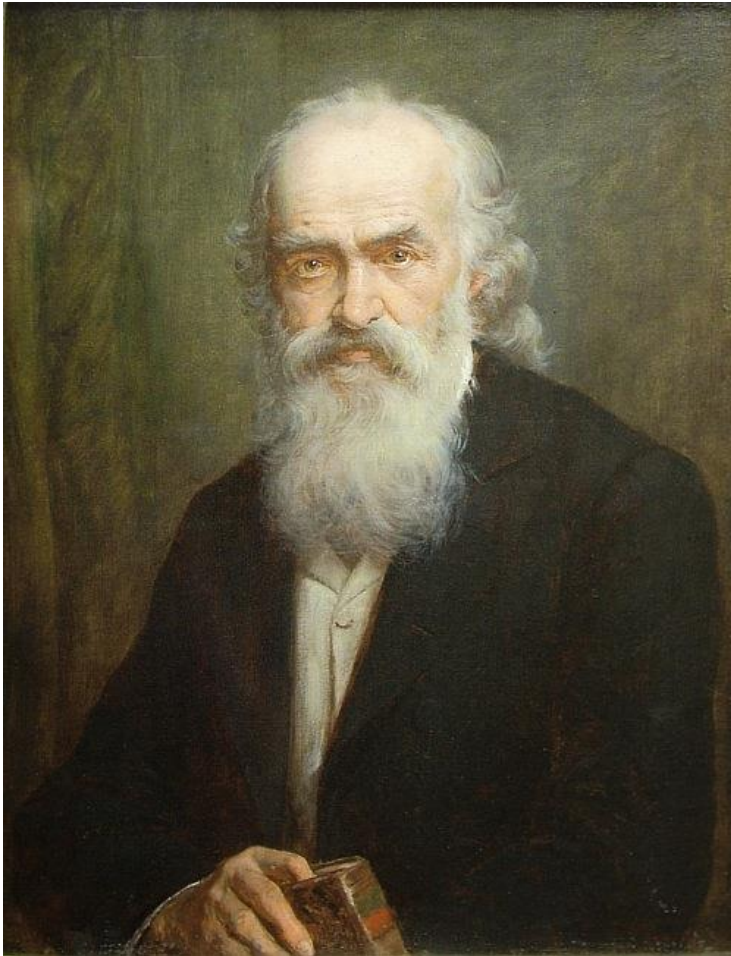

August Cieszkowski

BIOGRAFIA

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu to uczelnia z długą i bogatą tradycją. Początki tej wszechnicy sięgają drugiej połowy XIX wieku – Wyższa Szkoła Rolnicza im. Haliny. Do jej założenia przyczynił się znany wielkopolski filozof i mecenas edukacji rolniczej, działacz społeczno-polityczny August Cieszkowski (1814–1894). Przez ponad dziesięć lat, do 2008 roku, nasza uczelnia – wówczas jeszcze Akademia Rolnicza – nosiła jego imię. Dziś wprawdzie w nazwie naszej wszechnicy go nie ma, ale nadal pozostaje jej patronem, co pokazuje wyraźnie już pierwszy paragraf Statutu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Kim był ów człowiek, przez wielu częstokroć nazywany dobroczyńcą naszej Alma Mater?

Urodził się w Suchoj koło Warszawy, zmarł w Poznaniu. Kształcił się u byłej wychowawczyni Zygmunta hr. Krasińskiego (stąd zapewne przyjaźń i wieloletnia serdeczna korespondencja z autorem Nie-Boskiej komedii oraz dedykacja od niego w egzemplarzu Przedświtu). Był studentem uniwersytetów w Krakowie i Berlinie, uzyskał stopień doktora nauk filozoficznych. Już od najmłodszych lat wiele podróżował po starym kontynencie. Przebywał między innymi we Włoszech, a po 1829 roku odwiedził inne kraje zachodniej Europy: Niemcy, Czechy (tu poznał Adama Mickiewicza), Francję,

Anglię. Mimo młodego wieku z dużym zainteresowaniem przyglądał się europejskiej gospodarce, szczególnie prowadzeniu gospodarstw rolnych.

Po 1840 roku wrócił do kraju. Początkowo zamieszkał w Warszawie, wkrótce jednak przybył do Wielkiego Księstwa Poznańskiego i w 1842 roku osiadł na stałe Wierzenicy nieopodal Poznania. W nabytym tu majątku rozwinął i kontynuował działalność społeczną, polityczną i naukową, wdrażając jednocześnie zdobycze najnowocześniejszej agrotechniki. Prowadził ożywioną korespondencję z tak światłymi umysłami ówczesnych czasów, jak Hipolit Cegielski czy Tytus Działyński.

Stworzył Poznańczykom podstawy ideowe pracy organicznej. Głównym celem jego działalności stał się rozwój gospodarczy i oświatowy ziem polskich zaboru pruskiego. Był jednym z założycieli Ligi Narodowej Polskiej, prezesem Koła Polskiego w sejmie pruskim, a także współtwórcą i prezesem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu i członkiem Akademii Umiejętności. Aktywnie działał na rzecz utworzenia w Poznaniu uniwersytetu. W 1869 roku przekazał na rzecz Centralnego Towarzystwa Gospodarczego folwark w Żabikowie, tam też rok później otworzono Wyższą Szkołę Rolniczą, której patronką została Halina, zmarła kilka lat wcześniej żona Augusta Cieszkowskiego. Działalność dydaktyczna Szkoły im. Haliny była bardzo zbliżona do dzisiejszych programów nauczania na wyższych uczelniach i europejskich uniwersytetach rolniczych. Trzeba również pamiętać, że placówka ta funkcjonowała wyłącznie dzięki finansowemu wsparciu Augusta Cieszkowskiego, bez najmniejszej pomocy (a wręcz obdarzana niechęcią) ówczesnego rządu pruskiego. Szkoła przetrwała zaledwie sześć lat, wkrótce bowiem zaborca zamknął jej podwoje, niemniej zdążyła zaprosić w swoje mury – jako wykładowców – tak znane postaci, jak Juliusz Au, Antoni Sempołowski, Szczęsny Kudelka i Józef Rivoli. Gdy w 1919 roku powstała w Poznaniu Wszechnica Piastowska (po roku przemianowana na Uniwersytet Poznański), w jej skład wszedł także Wydział Rolniczo-Leśny, nawiązujący do tradycji szkoły żabikowskiej.

Oprócz pracy organicznej i działalności polityczno-społecznej August Cieszkowski prowadził nieprzerwanie działalność naukową. W 1838 roku opublikował pracę Prolegomena zur Historiosophie (Prolegomena historiozofii), a dziesięć lat później (bezimiennie) filozoficzny komentarz do Modlitwy Pańskiej Ojciec nasz (wydany w 1848 roku w Paryżu). Był też autorem pracy O kredycie i obiegu (1839) i traktatu O drogach ducha (1863). Stworzył własny system filozoficzny, określany później „filozofią czynu”.

August Cieszkowski junior, syn zmarłego w 1894 roku społecznika i filozofa, w 1919 roku przekazał Wydziałowi Rolniczo-Leśnemu Uniwersytetu Poznańskiego w darze folwark Żabikowo, w głębokim przeświadczeniu, że czynem tym kontynuuje myśl i wypełnia wolę swojego ojca. Za środki z parcelacji tych terenów w 1937 roku rozpoczęto budowę Kolegium Cieszkowskich – nazywanego tak do dziś od imienia darczyńców.

Można wręcz powiedzieć, że fundamentem Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu jest dalekowzroczna i szlachetna intencja wielkopolskiego społecznika i filozofa. Zostało to docenione w późniejszych latach. Pierwszego października 1996 roku ówczesna Akademia Rolnicza w Poznaniu

przyjęła imię Augusta Cieszkowskiego. W minionym roku uczelnia – już jako Uniwersytet Przyrodniczy – obchodziła 95-lecie istnienia studiów rolniczo-leśnych w Poznaniu, czcząc przy okazji dwusetną rocznicę urodzin swego patrona. Jednym z głównych punktów programu uroczystości było odsłonięcie pamiątkowej tablicy poświęconej pamięci Augusta Cieszkowskiego seniora, ufundowanej przez władze oraz społeczność akademicką naszej uczelni (tablica zawisła 13 września 2014 roku na murze odrestaurowanego niedawno Dworu Wierzenica) oraz oddanie do użytku gruntownie wyremontowanego Kolegium Cieszkowskich, obecnej siedziby Wydziału Leśnego (21 listopada 2014 roku – w uroczystości obchodzonym Dniu Patrona uczelni).

Nie wolno, zwłaszcza młodszym pokoleniom społeczności Uniwersytetu Przyrodniczego, zapomnieć o tym wybitnym filozofie, społeczniku i mecenasie edukacji rolniczej w Wielkim Księstwie Poznańskim. Starsze pokolenia znają go bardzo dobrze, teraz czas na młodych adeptów nauk przyrodniczych.

mgr Ewa Strycka

Konsultacja merytoryczna tekstu: Ewa J. i Włodzimierz Buczyńscy